

Tutkiva ry

Oikeustoimittajat ry

1. Kuvatkaa teidän tiedonsaantitarpeenne arvo-osuusmuotoisista omistuksista ja mihin tarkoitukseen te tarvitsette näitä tietoja?

Tietoja tarvitaan jatkuvasti taloudellisen ja poliittisen vallan käyttäjien ja sidonnaisuuksien seuraamiseen. Arvo-osuusmuotoista omistusta tulisi suosia myös muiden kuin pörssilistattujen yhtiöiden omistusten rekisteröintiin. Tämä on taloudellisen ja poliittisen vallan seurannan ydinaluetta.

2. Työryhmä on pohtinut toimeksiantonsa mukaisesti vaihtoehtoa, jossa arvopaperien suora ja moniportainen hallinta olisi sallittua kaikille sijoittajille. Moniportaisesti hallittujen arvopaperien omistusketjussa nykyisen laajuinen omistuksen julkisuus on vaikea toteuttaa. Esimerkiksi Ruotsissa moniportaisesti hallittujen arvopaperien omistusketjussa ensimmäisen porras on yleisöjulkinen. Lisäksi suoraan hallitut arvopaperit ovat yleisöjulkisia. Miten arvioitte arvopaperien moniportaisen hallinnan oikeuden mahdollisen laajentamisen suomalaisiin sijoittajiin vaikuttavan toimintanne?

Työryhmän pohtima vaihtoehto on julkisuuden kannalta tuhoisa ja myös hallitusohjelman vastainen. Jos pörssiyhtiön omistajalle annetaan mahdollisuus järjestää omistuksensa ei-julkisesti hallintarekisterin kautta tai julkisesti arvo-osuusrekisterin kautta, oikeusvarmuus omistamiselta häviää. Yleisö ei enää voi olla varma siitä, omistaako joku tiettyä arvopaperia vai ei. Koska moniportaisesti hallittujen arvopaperien "nykyisenlaajuinen julkisuus" on vaikea toteuttaa, sitä ei hallitusohjelman vastaisena voikaan toteuttaa. Toimittajille ja muulle yleisölle ei riitä, että tietoa saisi vain siitä, kuka on ketjun ensimmäisen portaan omistajia, koska varsinaista omistajaa ei tällöin tule ilmi. Moniportaisen hallinnan laajentaminen vaikeuttaisi huomattavasti toimittajien tärkeintä työtä, vallankäyttäjien valvontaa.

3. Ruotsissa tiedot moniportaisesti hallittujen arvopaperien ensimmäisen portaan omistajista toimitetaan säännöllisesti neljännesvuosittain. Olisiko tällainen käytäntö toimintanne kannalta riittävää?

Ei.

4. Mitä etuja ja haittoja kohdassa kaksi esitettävien seikkojen lisäksi katsotte mahdollisen arvopaperien suoran ja moniportaisen hallinnan sallimisen ja siitä mahdollisesti johtuvan omistuksen julkisuuden supistumisen aiheuttavan?

Tämä lisäisi kaikenlaista epävarmuutta omistusten selvittelyssä. Tämä haittaisi myös osakkeenomistajien oikeusturvaa, koska virheiden mahdollisuus heidän omistustensa seurannassa lisääntyisi. Nykyisenlainen arvo-osuusrekisteri on osakkeenomistajien ja varsinkin sisäpiiriläisten oikeusturvan tae, koska sen avulla he voivat luotettavasti osoittaa toimineensa oikein, jos joku asiaa epäilee. Sisäpiiriläisten ei liioin tarvitse muistaa ilmoittaa mitään julkisuuteen tai Finanssivalvonnalle, vaan tiedot tulevat suoraan arvo-osuusrekisteristä.

5. Nykyisen kaltainen järjestelmä, jossa suomalaisten sijoittajien on pakko pitää suomalaiset arvopaperinsa suorassa omistuksessa, on kansainvälisesti harvinainen. Suomen lainsäädännössä kotimaiset sijoittajat on asetettu arvopapereiden hallinnassa eri asemaan kuin ulkomaiset sijoittajat. Pyydämme näkemyksiänne esimerkiksi seuraaviin kysymyksiin?

1. Tiedot suomalaisten omistamista suomalaisten liikkeeseenlaskijoiden arvopapereista ovat yleisöjulkisia. Sen sijaan suomalaisten sijoitukset ulkomaisiin arvopapereihin ja ulkomaisten sijoitukset suomalaisiin arvo-osuuksiin ovat vain hyvin rajoitetusti julkisia (vain niin sanottujen liputussääntöjen nojalla). Suomalainen voi myös hallintarekisteröidä omituksensa suomalaisissa yhtiöissä esimerkiksi sijoittamalla ulkomaisen yhtiön kautta. Tällöin omistus ei ole julkista. Katsotteko, että erilainen kohtelu on perusteltua?

Suomalainen ei voi laillisesti hallintarekisteröidä omistuksiaan suomalaissa pörssiyrityksissä, ja näiden omistusten selville saaminen on tärkeää. Näiden mahdollisesti hallintarekisteröityjen suomalaisomistusten selvitystyötä tulisi arvopaperimarkkinain antamalla valtuuksilla tehostaa. Omistusten julkisuutta pitäisi näin ollen pikemminkin lisätä kuin vähentää. Omistuksen piilottaminen laittomin keinoin ei ole peruste tehdä siitä laillista.

2. Yhtenä perusteluna omistuksen julkisuuden vähentämiselle on esitetty yksityisyydensuojaa. Miten katsotte arvopaperiomistuksen yleisöjulkisuuden vaikuttavan sijoittajan perustuslain turvaamaan yksityisyydensuojaan?

Omistaminen ei ole yksityisyyden suojan ydinaluetta. Tavallisen ihmisen osakeomistukset eivät kiinnosta mediaa. Arvopaperikeskuksen käyttöliittymät ovat työläitä ja niitä pitäisi parantaa. Henkilön kaikkien omistusten hakeminen nimellä pitäisi tehdä mahdolliseksi. Tämä tehostaisi vallankäyttäjien valvontaa. Läpinäkyvä omistaminen ei uhkaa suomalaisten yksityisyyden suoja, vaan lisää tehokkuutta ja tietoa markkinoilla.

6. Miten edellä kuvattuun arvopaperikeskuksia koskevaa asetukseen ja sen mukanaan tuomaan arvopaperiomistuksen yleisöjulkisuuden vähenemiseen olisi mielestänne syytä varautua?

Käytäntö on osoittanut, että viranomaistehtävää hoitava Finanssivalvonta ei ole pystynyt tehokkaasti seuraamaan valvottaviaan. Siksi yleisöjulkisuuden määrää pitää pikemminkin lisätä kuin vähentää. Luotettava ja läpinäkyvä markkinapaikka on kilpailuetu, jota Suomen pitää hyödyntää. Liitämme oheen luettelon eräistä tapauksista, joissa suomalainen arvo-osuusrekisteri on ollut välttämätön yhteiskunnallisten epäkohtien paljastamisessa.

Helmikuu 2011

Nokian uusi toimitusjohtaja Stephen Elopin optioista nousi kohu, kun niitä ei ollut Nokian omassa sisäpiirirekisterissä. HS:n tarkisti asian arvo-osuusjärjestelmästä Arvopaperikeskuksesta, jossa ne olivat oikein. Kun puute Nokian omassa rekisterissä tuli ilmi mediassa, Nokia nimenomaan vetosi arvo-osuusjärjestelmässä olevaan oikeaan tietoon.

Syyskuu 2010

Helsingin Sanomat ja moni muu lehti kävi läpi ministerien ja heidän puolisonsa omistukset pörssiyrityksissä. Taustalla oli se, että Finanssivalvonta selvitti ympäristöministeri Paula Lehtomäen, hänen lastensa ja puolison kauppoja Talvivaaran osakkeilla.

Maaliskuu 2006

Ilta Sanomat selvitti, ketkä valtakunnantason poliitikot hyötyivät siitä, että UPM:n pörssikurssi nousi laajojen työntekijöiden potkujen ansiosta.

Marraskuu 2006

Ilta Sanomat selvitti, kenellä politiikan päättäjällä ja puolisoilla on eniten omistusta ja päätösvaltaa pörssiyrityksissä.